

Լստուած 'ի խաչն որպէս մեռեալ դէմ յանդիման ,
 Յորմէ իջեալ 'ի գերեզմանն ըստուերական :
 Տէր մեր այսաւր եմք 'ի յերկունքս տրտմութեան ,
 Որպէս երբեմն սուրբ աշակերտքն միաբան :
 Լալով 'ի յողբա եմք և 'ի սուգ 'ի յերերման ,
 Փութա՛ յառնել և տալ ըզձայն մեզ ցընծութեան :
 Լալ ոչ կարեմք տանել զխոնարհ կիրս փրկութեան
 Օր յաճախեալ ցուցեր անձառ զարմանազան :
 Օքեզ աղաչեմք նախ քան ըզկէտ քո և զսահման
 Լըի 'ի գբոյդ և ըզմեզ փոխեա յուրախութեան :
 Լըհնեմք ըզքեզ այժմ և 'ի գուբդ ըստուերական ,
 Ուստի շնորհիս մեզ յարութիւն անմահութեան :
 Երկրրպագեմք քեզ ընդ մեռեալսդ ամենեքեան
 Որոց գնացեր տէր և քարոզ ազատութեան :
 Ի կենդանեաց և մեռելոց 'ի մի բերան՝
 Վեզ գոհութիւն միշտ աւրհնութեամբ 'ի յաւիտեան :

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

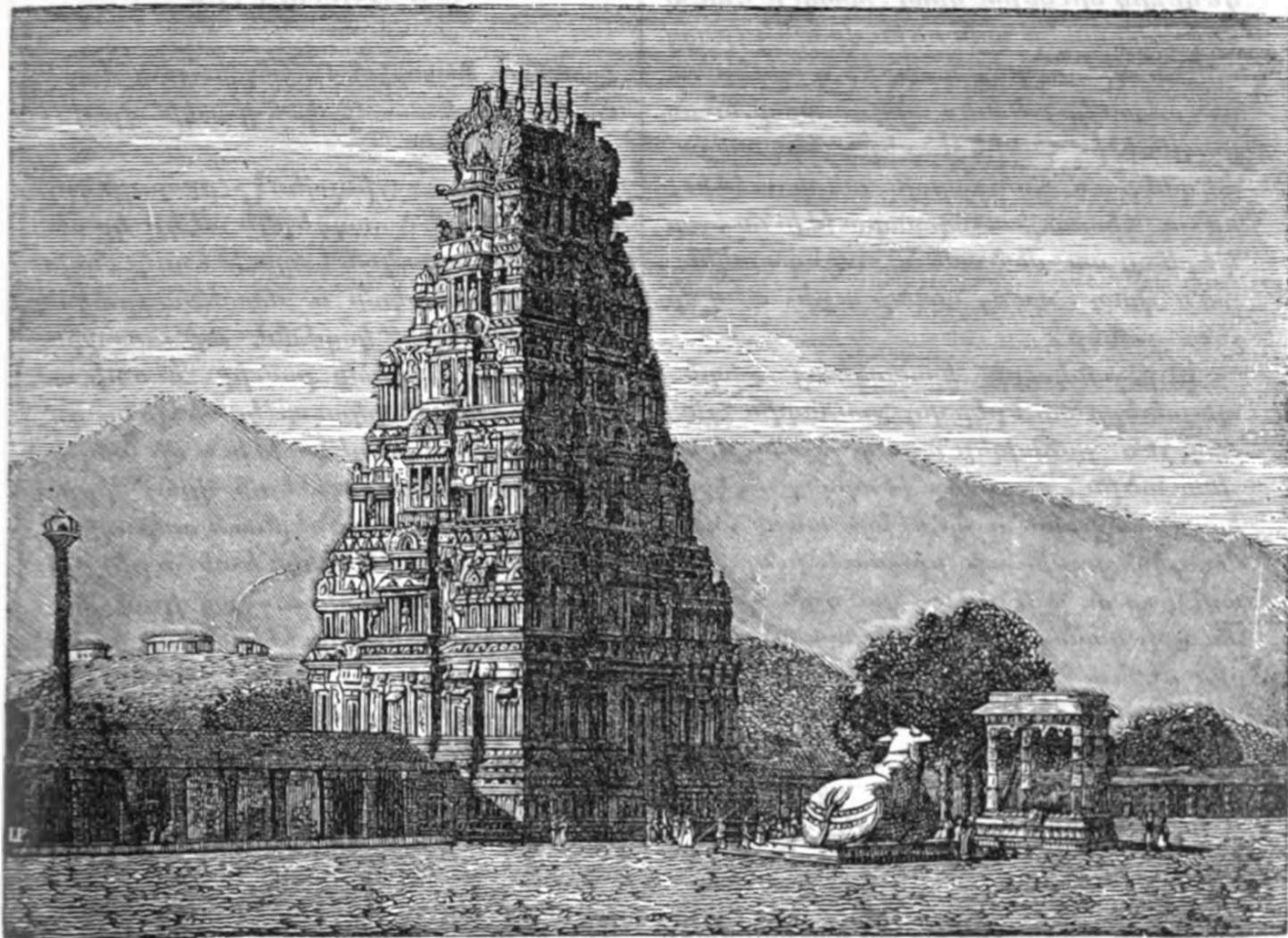
Թրիչանկոսի երկու տաճարները :

ՀԵՂԵՍՏԱՆ մեծագործութեանց
 կողմանէ իրաւամբ Եգիպտացոց ճշմաւ
 րիտ նախանձորդ կը սեպուի . ինչուան
 հիմա շատ երևելի շէնքեր ունի՝ որոնց
 ճարտարապետութեան գերազանցուէր
 ամէնը կը վկայեն : Թողունք Սալեմի
 շրջագայից մէջ գտնուած այնչափ մեծա-
 մեծ ամբարտակները , ու հոս Թրիչան-
 կուրի երկու տաճարները միայն ստորա-
 գրենք :

Ե տաճարներէն առջինը բարձր բլրոյ
 մը վրայ կանգնուած է , ու չորս կողմը
 բլրոյն վրայ գեղեցիկ խաներ կան՝ որոնց
 վրայ արեւելեան ճոխութիւն կը փայլի :
 Սեմու փառաւոր տեսք մը ունի , գա-
 գաթը ամպերու մէջ կորսուելովը կար-
 ծես թէ փոթորիկներն ու կայծակները
 կ'արհամարհէ . մեծատարած լայնու-
 թեամբը սքանչելի երկիր մը բռնած է՝
 որ բնութեան գեղեցկութիւններովը
 զարդարուած է : Հէնքին լրայ տեղ

տեղ նոր ճարտարապետութեան ոճը
 կ'երևայ , որ դիւրին է զանազանել ինչու
 որ յայտնի դուրս կը ցատէ նախնի շի-
 նուածոյն քով՝ որ մինչև հիմա անմաս-
 պահուած է : Հոս հասնելու ճամբան
 տեղ տեղ ապառաժներ պատուելով բա-
 ցուած ու աստիճաններ ձեւացուցած է :
 Եւս ճամբուն վրայ՝ քովընտի ութսուն
 ոտք երկայնութեամբ ու անոր համե-
 մատ լայնութեամբ ահագին օձ մը քան-
 դակած է ապառաժ որմին վրայ . որ թէ-
 պէտ շատ վիթխարի է՝ բայց խիստ կա-
 տարեալ ու համեմատական են իրեն
 անդամները և շատ ալ բնական : Երբ
 երկու կողմը վիմափոր աստիճաններ կան
 ուր որ տեղացիք խուռն բազմութեամբ
 կը վազեն այս սրբազան հրէշին երկրպա-
 զութիւն մատուցանելու . և անշուշտ
 ասկէց առաջ եկած է այս մեր ըսած
 տաճարին սրբութեան մեծ համբաւը :

Եւ երկրորդ տաճարը , որուն պատ-
 կերն է դրածոս , առջինէն շատ տար-
 բերութիւն ունի շէնքին գեղեցկու-
 թեամբն ու փառաւորութիւնը , և մաս-
 նաւորապէս մուտքին աղուորութեամբը
 զանիկայ կը գերազանցէ , թէպէտ և

Թրիլանկուշի տաճարը :

Ժողովուրդը մէկալին վրայ աւելի խորին յարգանք ու մեծարանք մը կը նայի : Եւ չէնքը սիւնազարդ մեծ հրապարակի մը կեդրոնին վրայ բարձրացած է . սիւները հրապարակին չորս կողմը պատած են . և իւրաքանչիւրին իրարմէ ունեցած հեռաւորութեամբ՝ Քաթիքէրը, ուխտաւորներն ու Թափառական ճանապարհորդները բաժանմունքներ ըրած ու հանգիստ բնակարաններ շինած են : Շաւատը Լքիպտոսի հրաշակերտ բրգանց ճարտարապետութեամբը շինուած է . աս գեղեցիկ ճարտարապետութեամբ շէնքեր՝ Նընդկաստանի ու կողմն որ աշուրնիս դարձրենք՝ կը տեսնենք, որոնք Յունաստանի և Հուլմայեցւոյ բրգաձև շինուածոցը կը հաւասարին : Իսկ չէնքին մուտքը այս բուրգին վարի կող-

մը ճիշդ կեդրոնը բացած է . ասիկայ լայն անցք մըն է , բարձր ու հորիզոնական յարկով մը ցոյցած , որուն վրայ հինգ փառաւոր դստիկոն կայ , որ ինչպէս կ'երևայ , հարիւր ոտք բարձրութի պիտի ունենայ . աս շէնքիս արտաքին կողմի զարդերէն կ'իմացուի որ միւս տաւ ճարէն աւելի նոր է : Ստէն մինչև գագաթը վայելչագեղ քիւեր ու նորօրինակ բարձրաքանդակներ կը տեսնուին . իսկ գագաթը հինգ մեծ սլաքներով կը լմննայ , որ , ինչպէս կը կարծուի , հնդկացի իսկաւոր աստուածոց մէկուն խորհրդաւոր ու սրբազան նշանը պիտի ըլլայ :

Եւս մուտքէս քանի մը մետր հեռու շինած է տաճարը , որ բոլորովին տարբեր ճարտարապետութիւն մըն է ու տարբեր քանդակներով զարդարած : Եւս-

կայ հարթայարկ շէնք մի է՝ անթիւ ու գեղեցիկ սիւներու վրայ, որոնք թէպէտ ընդհանրապէս նոյն ոճին վրայ են, բայց ամէնն ալ տարբեր տարբեր զարդեր ունին: Հոս կը տեսնես այս ու ասոր նման բազմաթիւ հնդիկ շէնքերու ճարտարապետներուն հանճարոյն առատութիւնը ու հիանալի ճարտարութիւնն, որ կ'երևայ աս մեծամեծ ամբարտակներուն վրայ. որոնց նմանը ուրիշ տեղ մը չենք գտներ:

(Թ) Կիչանկուրի խտակեաց բարեպաշտները աս երկրորդ տաճարին այնչափ չեն յաճախեր որչափ լերան վրայ շինուածին. բայց ուր թողունք մէկալ խուռն ամբոխն ու որ և իցէ աստիճանի մարդկանց այնչափ բազմութիւնը, որ ամէն օր ու ամէն ժամ կու գան հոն ու մուտքի կամարին տակը շինուած ջրհորին մէջէն ջուր կը քաշեն: Չըհորէն քիչ մը ասդին՝ վիթիարի մեծութեամբ կ'աչայ ցուլ մը կայ. ու քանի մը քայլ անդին որ երթաս՝ ուրիշ պզտիկ ցուլ մ'ալ կը տեսնես, որ քարաշէն ու քառակուսի յարկի մը տակ է. երկուքն ալ գեղեցիկ ու մեծ ճարտարութեամբ քանդակուած են. առջի ցուլին կրծիցը վրայ լայն ծակ մը բացած են, ուսկից արձանին ընդարձակութեան չափը ըստ բաւականին կրնաս իմանալ: Եւ ծակը վերը ըստած ջրհորին կը տանի, ուր քարաշէն խիստ գեղեցիկ բազմաթիւ աստիճաններով կ'իջնեն:

Եւ երկու տաճարներուն համառօտ ստորագրութենէն ետեւ՝ պատշաճ կը սեպենք հնդկաստանի այս պարծանքը պատկերով մ'ալ ցուցնելու մեր ընթերցողացը:

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համառօտ տեսարան մը անգղիացոց մասունեագրութեան և ուսումնական վիճակին վրայ:

ԵՆԴՆԱՅԻՔ Ինչպէս Արոպայի գըլխաւոր և մեծ ազգերէն մէկը կը սեպուին քաղաքական կացութեամբ, նոյնպէս ուսումնական և մատենագրական պարծանքներու կողմանէ ալ առաջիններէն մէկը կրնան ըսուիլ. ուստի աս պատճառաւ հարկաւոր կը սեպենք գոնէ համառօտ տեղեկութիւն մը տալ իրենց մատենագրութեան վրայ՝ իբրեւ ինչուան հիմա ըսածներնուս ամբողջութիւն և լրումն, և անկէ ետեւ ուրիշ յօդուածներով ալ ուրիշ ազգաց վրայ հարկաւոր եղած տեղեկութիւնները տալու չենք դանդաղիր:

Արբոր Գ դարուն մէջ գաղղիացի գաղթականներ (Կրիտանիա անցան, աւանց հետ տեսակ մը ժողովուրդ ալ անցաւ՝ որոնք Պարթ կ'ըսուէին, որոնք տեսակ մը քուրմեր էին, որոնց պաշտօնն էր զիւցազանց քաջութիւնները երգել, և պատերազմներու մէջ անոնց հետեիլ. աւանցմէ մէկն էր ( ) սիւսիան որուն հայրը Ֆինկալ կը կոչուէր չորրորդ դարուն մէջ. ասիկայ իր բանաստեղծութիւնները հին գաղղիացոց լեզուովը շարագրեց և բոլոր ժողովրդեան բերանն էր ու ինչուան ութնամեայ տարիքէ դարուն կէսերը դեռ 'ի գիր առնուած չէին, ու ան միջոցներուն նախ ( ) արքերսըն ու ( ) միթ անգղիարէն թարգմանեցին արձակ բանաստեղծութեամբ. վերջը ( ) լուրնէօր գաղղիարէն թարգմանեց նոյնպէս արձակ. ասոնցմէ ալ վերջը ( ) ելգոն ( ) էզարոթ ( ) ի տալերէն դարձուց գեղեցիկ ոտանաւորի վրայ առնելով: ( ) սիւսիան բանաստեղծութեանց մէջ կը տեսնուին մեծ յարգութիւն մը մեռելոց՝ և հանդերձեալ կենաց ակնկալութիւնը՝ դիցաբանական միջին երևակայութեանց հետ մէկ տեղ. ( ) սիւսիան նոր ազգաց բանաստեղծութեանց և բանաստեղծից հայր կը սեպուի իրաւամբ,